

De echo van een scherf

De zoon van coach en schrijfster Josha Zwaan kreeg vorig jaar op een avond een kapot bierglas in zijn gezicht gedrukt. Zomaar. Hoe gevoelens van wraak en gedachten over vergeving haar gezin lang bezighielden, beschrijft ze in onderstaand verhaal.

tekst **Josha Zwaan** illustratie **Martyn F. Overweel**

De klap komt volkomen onverwacht. Hij hoort iets kraken, is het zijn schedel? Zijn oog stroomt vol bloed, zijn wangen, nek en hals worden nat van het warme vocht. Met één oog neemt hij geworstel waar. De uitsmijter is op zijn belager gedoken, anderen schieten te hulp. Een doek wordt tegen zijn gezicht gedrukt. Iemand voert hem mee naar buiten. Wat heeft er zo gekraakt? Ongerust betast hij zijn haar en zijn voorhoofd.

‘Niet doen.’ Kordaat trekt een vriendin zijn hand weg. ‘Het is glas, het zit nog in je gezicht. Afblijven, anders spuit het bloed eruit. Weet je nog hoe je heet? Weet je wie ik ben? Kun je nog zien met dat oog?’ De kordate toon waarmee ze haar paniek probeert te verbergen verteert hem.

Automatisch geeft hij antwoord. Hij voelt geen pijn. Alleen verbaazing. Is er echt een glas op zijn oog stuk geslagen?

Vijf minuten geleden liep hij vrolijk neuriënd naar het toilet. Ze waren nog maar net in hun stamkroeg gearriveerd. Het was de eerste warme avond van het jaar. Hij en zijn vrienden hadden uren bij het water gezeten. Na zonsondergang koelde het zo snel af dat ze zich naar binnen lieten jagen. Het was druk in de kroeg, hij had zich door de meute gewurmd en onderweg iemand aangestoten. ‘Sorry.’ Zonder op of om te kijken was hij doorgelopen. Toen spatte er een plens bier tegen zijn rug. Hij had zich omgedraaid en heel even de onbekende jongen met het lege glas in zijn handen aangekeken. ‘Wat doe je nou man? Ik zei toch sorry.’ Daarna was hij gaan pissen. Op de weg terug naar zijn vrienden versperde de biergooier hem de weg. De dreun kwam nog voor hij iets had kunnen zeggen.

Keer op keer heeft mijn 18-jarige het verteld. Hoe een volkomen onbekende zonder aanleiding een bierglas op zijn oog stuk sloeg. Het moet een enorme klap geweest zijn. Ik heb het me talloze malen voorgesteld, elke keer opnieuw schoot ik vol. De dag na het ‘incident met het glas’, zoals zijn broer het al snel noemde, had ik een zoon met een kapot gezicht, paars en dik, vol hechtingen, het rechteroog opgezet en bloeddorlopen. En geen emotie.

Hij deed aangifte. De dader zat in voorarrest en bekende, er kwam een rechtszaak. De aanklacht: grove geweldpleging en mishandeling.

De eerste nachten kan mijn zoon niet slapen. Zijn hersenen blijven de film van die avond herhalen; wat hij heeft gezegd, gedaan, niet gedaan. Had hij dit kunnen voorkomen? Nee, is steeds de conclusie.

Na een week wordt hij bang. Dit kan dus zomaar gebeuren. In je stamkroeg, in andere kroegen, in disco’s, op de campus. Op zijn hoede drinkt hij aan de bar zijn biertje, schichtig fietst hij ’s avonds op straat.

Dan komt de woede. Mijn zoon wil wraak. De strafmaat kan hem niet hoog genoeg zijn. Zijn frustratie is groot als hij hoort dat zijn belager ondertussen vrij rondloopt.

‘Denk je nou echt dat je je beter zou voelen als die jongen vastzat?’ vraag ik hem. Hij denkt dat niet, hij weet dat zeker. Ik twijfel. Nergens leer je de kneepjes van het criminele vak beter dan in de gevangenis. Dat heb ik gezien in mijn werk met drugsverslaafden en veelplegers en dat betogen criminologen al jaren. Zij bepleiten een strafstelsel waarin schadeloosstelling een belangrijker rol speelt. Boetedoening zou beter zijn dan celstraf.

Als de woede van mijn zoon met het verstrijken van de zomer groeit, opper ik voorzichtig dat er een toch een reden geweest moet zijn voor het gedrag van zijn belager. ‘Misschien was zijn verkering uitgeraakt, of had hij problemen op zijn werk.’ De kroegbaas had zoiets geopperd toen hij daags na het voorval belde om te informeren hoe het ging. De dader was geen onbekende in het uitgaanscircuit, maar had nooit echte problemen gegeven. Tot deze keer. ’s Middags had hij al met iemand ruzie gezocht. Ze hadden hem een waarschuwing gegeven. Hij was eigenlijk geen onaardige jongen, zei de kroegbaas. ‘Veel gerotzooi daar in huis weet u wel, beetje aso, maar die knul redde zich tot nu toe wel.’

‘Dan ga je toch niet zomaar iemand te lijf’, snauwt mijn >